

A Fővárosi Ítéltábla a Dr. Juhász Ildikó Ügyvédi Iroda (fél címe, ügyintéző: dr. Juhász Ildikó ügyvéd) által képviselt felperes neve **(címe)** felperesnek - a Dr. Farkas Edit Ügyvédi Iroda (fél címe, ügyintéző: dr. Farkas Edit ügyvéd) által képviselt I.rendű alperes neve **(címe)** I. rendű, dr. Baumgartner Péter ügyvéd (fél címe) által képviselt III.rendű alperes neve **(címe)** II. rendű, a Dr. Farkas Edit Ügyvédi Iroda (1026 Budapest, Lajos utca 51. II/16., ügyintéző: dr. Farkas Edit ügyvéd) által képviselt IV.rendű alperes neve **(címe)** III. rendű alperesek ellen élettársi vagyonszövetség megszüntetése iránt indított perében a Budapest Környéki Törvényszék 2019. június 25. napján kelt 10.P.21.069/2016/67. számú ítélete ellen az I. rendű alperes részéről 69. sorszám alatt előterjesztett fellebbezés folytán meghozta a következő

részítéletet:

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság részítéletét helybenhagyja.

Kötelezi az I. rendű alperest, hogy - 15 napon belül - fizessen meg a felperesnek 300.000 (Háromszázezer) forint fellebbezési eljárási költséget.

Ez ellen a részítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

Indokolás

A felperes és az I. rendű alperes 2004 májusa és 2015. október 5. napja között élettársi kapcsolatban együtt éltek. Az élettársi kapcsolat megszűnését követően, 2016. május 23-án az I. rendű alperes megbízásából ... ügyvéd készített egy megállapodást, amit az I. rendű alperes ugyanezen a napon e-mailben megküldött a felperesnek. A „Megállapodás” megjelölésű ügyvéd által ellenjegyzett (perbeli) szerződés érdemi része a következőket tartalmazza: „Szerződő felek megállapodnak abban, hogy közöttük minden jellegű vagyonszövetséget, kötelmi viszonyt megszüntettek. Szerződő felek megállapítják, hogy egymással teljes körben és mértékben elszámoltak. Ennek alapján felek jelen okirat aláírásával elismerik és nyugtatják, hogy egymással szemben a jövőben semmiféle jogcímen nem támaszthatnak követelést, vagy bármely jellegű vagyoni igényt. Szerződő felek jelen nyilatkozatot minden fenyegetés és kényszer nélkül szabad akaratukból tették, ezért erre tekintettel jelen megállapodás megtámadásának jogáról lemondanak.”

A megállapodást a felperes és az I. rendű alperes az okiratszerkesztő ügyvéd jelenlétében egy vendéglőben írta alá. Az aláírást követően a felperes és testvére beült az I. rendű alperes kocsijába, majd onnan a felperes és a testvére rövid idő elteltével kiszálltak.

A III. rendű alperesi cég alapítása az élettársi kapcsolat fennállása alatt történt, annak ügyvezetője az I. rendű alperes. A III. rendű alperes 2015 első felében több társasházi lakást, garázst, valamint tároló ingatlant vásárolt a II. rendű alperestől, és úgy állapodott meg a felperes testvérel, hogy ebből az egyik lakás a hozzátartozó gépkocsi beállóval és tárolóval a felperes testvérenek a

tulajdonába kerül. A tulajdon átruházást tartalmazó szerződéssel kapcsolatban a felperes és az I. rendű alperes, valamint az I. rendű alperes testvére között több SMS-váltásra került sor. A felperes testvére mint vevő és a III. rendű alperes mint eladó között létrejött adásvételi szerződést ugyancsak ... készítette és ellenjegyezte; őt az ügyvédi kamara írásbeli figyelmeztetésben részesítette, mivel a szerződést késedelmesen nyújtotta be a földhivatalhoz.

A felperes - az elsőfokú bíróság részítéletével elbírált - keresetében kérte a 2016. május 23-án aláírt élettársi vagyontársaságot megszüntető perbeli szerződés érvénytelenségének a megállapítását.

A Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (Ptk.) 6:91. §-ára hivatkozással előadta: a szerződést az I. rendű alperes által gyakorolt kényszer és fenyegetés hatására írta alá. Az I. rendű alperes azzal zsarolta, hogy csak abban az esetben köt a testvérével szerződést, ha az általa megfogalmazott megállapodást aláírja. A Ptk. 6:96. §-a alapján a szerződés jóerkölcsbe ütközése miatt fennálló semmisségére hivatkozott, mivel valójában nem jött létre közte és az I. rendű alperes között megállapodás a vagyontársaság megszüntetéséről, az I. rendű alperes nem fizetett értékkiegyenlítést, a szerződés aláírásának a napján nem adott át számára pénzt.

Az I. rendű alperes ellenkérelme a kereset elutasítására irányult. Azzal védekezett, hogy a vagyontársaságot mindenre kiterjedően megszüntették, és - ingóságban, valamint készpénzben - sokkal nagyobb vagyონrészt juttatott a felperesnek, mint amennyi járt volna neki. Előadta, hogy a megállapodás aláírását követően a kocsijában átadott 34.000.000 forintot készpénzben a felperesnek. Tagadta, hogy kényszerrel, avagy fenyegetéssel vette volna rá a felperest a megállapodás aláírására.

Az elsőfokú bíróság részítéletével megállapította, hogy a felperes és az I. rendű alperes között 2016. május 23. napján létrejött „Megállapodás” elnevezésű élettársi vagyontársaságot megszüntető szerződés érvénytelen. Kötelezte az I. rendű alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a felperesnek 66.000 forint részperkiöltséget.

Döntésének jogi indokolása szerint a felperes nem mondott le az élettársi vagyontársaságot megszüntető szerződés (megállapodás) megtámadásának a jogáról, hiszen olyan ügyvédi tájékoztatást kapott, miszerint a szerződésben foglaltak ellenére lehetősége nyílik a megtámadásra, és ennek tudatában döntött a szerződés aláírása mellett. Az sms-váltások, a felperes személyes előadása, valamint a felperes testvére és édesanyja vallomása alapján megállapította: a felperes valóban érezte azt a kényszerhelyzetet, hogy az I. rendű alperes a vele való elszámolástól teszi függővé a testvére tulajdonszerzését, a szerződés aláírása nélkül a testvére nem szerzi meg a megvásárolni kívánt ingatlant. Erre a kényszerhelyzetre tekintettel a felperes sikeresen támadta meg a szerződést [Ptk. 6:91. § (2) bekezdés, 6:89. § (1) bekezdés].

A peradatok alapján rámutatott: a szerződés szövege ellentmondásos, amikor arról szól, hogy a felek megállapodtak abban, miszerint minden jellegű vagyontársaságot és kötelmi viszonyt megszüntettek. Az okiratszerkesztő ügyvéd nem tudta okát adni, hogy miért volt szükség a teljeskörű vagyontársaság rendezését követően külön nevesíteni a „kötelmi viszony” megszüntetését; arra nézve sem tett határozott nyilatkozatot, hogy kik között és milyen jogviszony rendezése körében kérte fel az I. rendű alperes a megállapodás megszerkesztésére. A felperesnek nem állt kellő idő rendelkezésére a szerződés tartalmának érdemi megismerésére, mivel arról csak néhány órával az aláírást megelőzően szerzett tudomást. Az I. rendű alperes lényegében a felperes helyzetének kihasználásával feltűnően aránytalan előnyt kötött ki, amikor azon nyilatkozat megtételére „kötelezte”, hogy az élettársi vagyontársaság végleges lezárásaként a perbeli szerződést aláírja, noha arra a valóságban nem kerülhetett sor [Ptk. 6:97. §].

A szerződés jóerkölcsbe ütközését is megállapította, mivel a társadalom értékítélete alapján semmiképpen nem tekinthető érvényes szerződésnek a felek megállapodása, hiszen a vagyon

megosztás módjáról a kölcsönös akaratkifejezés nem történt meg, az I. rendű alperes kihasználta a felperes kényszerhelyzetét azzal, hogy a felperes testvérének az ingatlanszerzését a felperes aláírásától tette függővé [Ptk. 6:96. §].

Kifejtette: a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (rég. Pp.) 164. § (1) bekezdése értelmében az I. rendű alperest terhelte annak bizonyítása, hogy a szerződés aláírását követően átadott a felperes részére 34.000.000 forintot készpénzben. A felperes és az I. rendű alperes egymásnak ellentmondó előadása, valamint a felperes testvérének, az okiratszerkesztő ügyvédnek, továbbá ...-nak a tanúvallomása alapján nem tudta kétséget kizáróan megállapítani sem a pénz átadásának a tényét, sem annak összecszerűségét. E tekintetben egyetértett azzal a felperesi érveléssel, hogy életszerűtlennek mutatkozik a pénzátadásra vonatkozó I. rendű alperesi tényelőadás.

A rég. Pp. 78. § (1) bekezdése alapján az I. rendű alperest kötelezte a felperes ügyvédi költségeinek a megfizetésére.

Az elsőfokú bíróság részítélete ellen az I. rendű alperes jelentett be fellebbezést, melyben elsődlegesen annak megváltoztatását, és a kereset elutasítását kérte. Másodlagos kérelme a hatályon kívül helyezésre irányult. Kérte azt is, hogy a bíróság a felperest kötelezze első- és másodfokú perköltségeiknek a megfizetésére azzal, hogy az ügyvédi iroda áfa fizetésére köteles.

Álláspontja szerint az elsőfokú bíróság megsértette a mérlegelésre vonatkozó szabályokat, mivel a felperes magatartását nem vetette össze a bizonyítékokkal, és a bizonyítékokat nem a maguk összességében értékelte. Az alperesi érdekeket alátámasztó bizonyítékokat és a bizonyítékok által igazolt tényeket az elsőfokú bíróság mellőzte, de a mellőzés okát nem indokolta. Az I. rendű alperesnek csupán a tárgyalás berekesztését megelőzően hívta fel figyelmét arra, hogy a 34.000.000 forint átadását neki kell bizonyítania, de nem fejtette ki, hogy miből vonta le azt a következtetést, holott az erre vonatkozó okfejtést a részítele indokolásának tartalmaznia kellett volna. Az elsőfokú bíróság azt is figyelmen kívül hagyta, hogy az okiratszerkesztő ügyvéd azért nem nyújtotta be a felperes testvérének a szerződését a földhivatalhoz, mert a felperes testvére azt nem írta alá, mivel egy másik tárolót akart megszerezni, a lakásra vonatkozó szerződés viszont május 23-án benyújtásra került. Az elsőfokú bíróság azt is figyelmen kívül hagyta, hogy a felperes a vagyontársak megszűntetésére kizárólag pénzkövetelés iránti igénye kielégítésével látott lehetőséget, amit a közjegyzői okiratba foglalt sms-váltások igazolnak.

A felperes személyes előadása során is elismerte, hogy volt egyeztetés az élettársi vagyon megosztásáról, a felperes és édesanyja egybehangzóan nyilatkoztak arról, miszerint a május 23-i találkozásnak az anyagi ügyek lezárása volt a célja. Emellett a felperes és az I. rendű alperes, valamint a tanúk is egybehangzóan állították, hogy a találkozó vége előtt beültek az autóba. E bizonyított tény ellenére az elsőfokú bíróság figyelmen kívül hagyta az okiratszerkesztő ügyvéd és ... tanúvallomását, akik megerősítették, hogy a pénzátadásra az I. rendű alperes autójában került sor a vagyontársak megszűntetését célzó elszámolás megvalósításaként.

Álláspontja szerint a felperes nem azért támadta meg a szerződést, mert az I. rendű alperes nem számolt el vele, hanem kényszerhelyzet fennállására és ugyanezen okból a szerződés jóerkölcsbe ütközésére hivatkozott. A felperes testvérének a tanúvallomása bizonyítja, hogy az I. rendű alperes az előzetesen megállapodott összeget átadta a felperesnek, vagyis az elszámolás megtörtént. Erre figyelemmel az elsőfokú bíróság helytelenül következtetett a megállapodás ellentmondásosságára; erre vonatkozó jogi érvelését fenntartotta és hangsúlyozta: a Ptk. szabályozási rendszerében az élettársak vagyontársasága a kötelmi jog körében került szabályozásra, így a felek között a teljes körű elszámolásnak a része mind a dologi, mind a kötelmi viszonyok végleges megszüntetése. Ezzel összhangban az okiratszerkesztő ügyvéd megerősítette: a megállapodás a dologi igény helyébe lépő esetleges kötelmi igényekre is kiterjed, azzal a kötelmi viszonyok is megszüntetésre kerültek. A szerződés értelmezésére vonatkozó szabályok szerint a kötelmi viszony megszüntetésére való utalás

az elszámolás teljeskörűségének a nyomatékosítását jelentette.

Érvelése szerint az elsőfokú bíróság a hibásan és hiányosan megállapított tényállásból helytelen jogi következtetéseket vont le, részítéletéből nem állapítható meg, hogy pontosan mely érvénytelenségi ok alapján állapította meg a szerződés érvénytelenségét. A szerződés jóerkölcsbe ütközését az elsőfokú bíróság nem indokolta meg, csupán arra utalt, hogy a felek kölcsönös akaratkifejezése nem történt meg, és kihasználta a felperes kényszerhelyzetét. A kényszerhelyzet kihasználása azonban nem semmisségi, hanem megtámadási ok. E két érvénytelenségi ok összekeverése nem vezethet a szerződés érvénytelenségének a megállapításához. A felek kölcsönös akaratkifejezésének a hiánya a szerződés létrejöttét kérdőjelezi meg, de a felek titkos fenntartása sem a szerződés létezését, sem annak érvényességét nem befolyásolja.

Arra vonatkozóan nem merült fel adat, hogy a felperes válságos gazdasági helyzetben lenne, amit szándékosan kihasznált volna. Az uzsorás szerződésnek sem az objektív, sem a szubjektív feltétele nem teljesült, így azt nem állapíthatta volna meg az elsőfokú bíróság.

A felperes egyrészt megtámadta a szerződést, másrészt annak semmisségére is hivatkozott. Az érvénytelenségi perekben érvényesülő bírói gyakorlat szerint először a semmisségi okot kell megvizsgálni, és csak annak megalapozatlansága esetén lehet áttérni a megtámadás megalapozottságának a vizsgálatára. E tekintetben a felperes keresete eleve nem vezethetett eredményre, mivel nem határozta meg, hogy miben állt az I. rendű alperes által előidézett kényszerhelyzet. Ez magából a részítéletből sem tűnik ki, a felperes testvérének a vallomása pedig megcáfolja, hogy a vevőként általa megkötött adásvételi szerződés földhivatali benyújtásának az élettársi vagyontársaságot megosztó megállapodás aláírása lett volna a feltétele. A szerződés aláírásának az időpontjában nem állt fenn olyan kényszer, illetve fenyegetés, ami súlyosságánál fogva alkalmas lett volna a felperes szerződési akaratának a megváltoztatására. A felperesnek ugyan nem titkolt vagyoni igénye állt fenn vele szemben, de az általa is aláírt szerződés szerint a vagyontársaság megszüntetésével egy időben az elszámolás megtörtént, így a felperes a további igényeiről mondott le. Egyébként sem volt vitatott, hogy a felperes testvére a megszerezni kívánt lakásra és gépkocsibeállóra vonatkozó adásvételi szerződést már egy hónapja megkötötte akkor, amikor az élettársi vagyontársaságot megszüntető megállapodás aláírásra került. A felperes ezért dönthetett volna úgy is, hogy a megállapodást nem írja alá, a becsatolt sms-ek azt bizonyítják, hogy az aláírást az elszámolás megvalósítása, azaz a felperes vagyoni igénye indukálta.

Az elsőfokú bíróság nem követte azt az eljárást, amit semmisségi ok hivatalból történő észlelése esetén követnie kellett volna, és nem adott lehetőséget arra, hogy a szerződés uzsorás jellegére vonatkozó álláspontját ismertesse. Ilyen módon nem tehetett indítványt a szerződés uzsorás jellegének a cáfolata céljából, ezzel pedig súlyos sérelmet szenvedett a tisztességes eljárás követelménye. Emellett a szerződés indokolása olyan fokban hiányos, amely hiányok a fellebbezési eljárás keretein belül nem orvosolhatóak.

A felperes fellebbezési ellenkérelme az elsőfokú bíróság részítéletének helyes indokain alapuló helybenhagyására irányult. Kérte, hogy a bíróság az I. rendű alperest kötelezze perköltségei megfizetésére azzal, hogy jogi képviselője mentes az áfa megfizetése alól.

Hangsúlyozta, hogy az elsőfokú eljárás során az I. rendű alperes nem volt akadályozva bizonyítási indítványai megtételében, valamint nyilatkozatai és védekezése előterjesztésében, ennek ellenére csak személyes meghallgatása során tett személyes nyilatkozatot, noha a tárgyalásokon jelen volt, és tehetett volna észrevételeket. Azt is hangsúlyozta, hogy az I. rendű alperes két alkalommal kapott tájékoztatást az őt terhelő bizonyítási kötelezettség tartalmáról. Álláspontja szerint az elsőfokú bíróság egyetlen elé tárt bizonyítékot sem mellőzött, a bizonyítékoknak és a felek nyilatkozatainak az összevetésével állapította meg a tényállást, amelyből helyes következtetéseket vont le. A részítélet tartalmazza, hogy milyen okból nem találta bizonyítottnak a 34.000.000 forint átadását, e tekintetben már a tárgyalás berekesztését megelőzően felhívta az I. rendű alperes figyelmét a

bizonyítási kötelezettségre. Rámutatott: az I. rendű alperes nem fejtette ki, hogy a formállogika szabályai szerint az elsőfokú bíróságnak miért kellett volna más következtetésre jutnia, különösen arra figyelemmel, hogy követelése meghaladta a 34.000.000 forintot, de a felperes mégsem tartotta fontosnak egy átvételi elismervény aláíratását. Hangsúlyozta, hogy ... nem lehetett jelen a pénzáadásnál, de azt is vitatja, hogy a megállapodás aláírásakor jelen volt, és testvére is úgy nyilatkozott, hogy ... ott nem jelent meg. Valójában a testvére volt az, aki minden történésnél jelen volt, azt az okiratszerkesztő ügyvéd vallomása is alátámasztotta, és az I. rendű alperes sem vitatta. A testvére pedig egyértelműen úgy nyilatkozott, hogy nem került sor pénzáadásra. Ebből következően az elsőfokú bíróság nem sértette meg az eljárási szabályokat azzal, amikor a bizonyítékok együttes mérlegelésével megállapította, hogy az I. rendű alperes által hivatkozott összeg a megállapodás aláírása napján átadásra nem került. Fenntartotta, hogy a kényszerhelyzet fennállt, hiszen testvére május 23-ig nem tudta elérni az okiratszerkesztő ügyvédet, így nem kapott ügyvéd által ellenjegyzett példányt az adásvételi szerződésből, amelyre azért is szükség lett volna, mert amikor a testvére aláírta a szerződést, azt a másik fél még nem írta alá.

Hangsúlyozta: az I. rendű alperes végig hitegette őt, hogy kifizeti, de ennek ellenére nem helyezett letétbe semmilyen összeget, és egyetlen üzenetében sem írt olyat, hogy kifizet neki 34.000.000 forintot. A logika szabályai alapján nem vezethető le, hogy miután az I. rendű alperes 15.000.000 forintot ígért neki, azt követően átadott volna egy nejlonzacskóban 34.000.000 forintot. Hangsúlyozta azt is: a megállapodás aláírásakor szó sem volt arról, hogy 34.000.000 forint a későbbiekben az autóban átadásra kerül, így az aláírással ő és a testvére is lezártak tekintette az ügyletet, ugyanúgy az okiratszerkesztő ügyvéd is, aki ellenjegyezte az okiratot.

Egyértelmű nyilatkozatot tett arra vonatkozóan is, hogy ellenérték nélkül nem akart lemondani az élettársi vagyonszövetségből őt megillető részről, az ajándékozás szándéka nem vezette, s mivel ellentételezést nem kapott, a szerződés nem lehet érvényes és alkalmas a vagyonszövetség lezárására. Neki nem volt a megállapodás tartalmára ráhatása, azt a kényszerhelyzet megszűnése után nyomban megtámadta. Az okiratszerkesztő ügyvéd az I. rendű alperesnek azt a szándékát ismerte, hogy olyan papírt készítsen, aminek az aláírásával később semmilyen követeléssel nem léphet fel az I. rendű alperessel szemben. Másról az ügyvéd nem tudhatott, különösen azért nem, mert az I. rendű alperes maga sem hivatkozott arra, hogy az okirat elkészítését megelőzően mikor állapodott meg vele arról, hogy mennyi pénzt fog részére átadni. Ilyen tartalmú szóbeli megállapodás létrejöttét az I. rendű alperes nem állította, és a bizonyítékokból az sem ismert, hogy miért éppen 34.000.000 forintban jelölte meg a megállapodás után átadott összeget.

Az érvénytelenségi okok vizsgálatának a sorrendje akkor jutott volna jelentőséghez, ha a szerződés semmissége nem lett volna megállapítható. Önmagában a szerződés aláírása pedig nem jelenti azt, hogy a közös akaratnyilvánítás létrejött. Az uzorás jelleg megállapításához az is elegendő, hogy testvére lakásának az elvesztése, avagy megszerzése a tét. Ezt a helyzetet használta ki az I. rendű alperes, hiszen a testvére nem tudta bizonyítani, hogy a teljes vételárat előre kifizette, ezért az I. rendű alperes döntésétől függött testvére tulajdonszerzése. Valójában azért jelent meg a május 23-i találkozón, hogy átvegye a testvére tulajdonjog szerzését megalapozó adásvételi szerződést, amelynek az volt a feltétele, hogy aláírja a megállapodást.

A bírói gyakorlat szerint hivatalból észlelt semmisségről akkor kell tájékoztatni a feleket, ha a pernek nem a szerződés érvénytelensége a tárgya, hanem egyéb jogvita elbírálása során észleli a bíróság a szerződés érvénytelenségét.

Az elsőfokú bíróság részítéletének jogerőre emelkedett rendelkezése nem volt, a Fővárosi Ítéletábra ezért azt teljes terjedelmében felülbírált [rég. Pp. 228. § (4) bekezdés].

Az I. rendű alperes fellebbezése megalapozatlan.

Az elsőfokú bíróság a szerződés érvénytelensége jogcímén érvényesített kereset elbírálása, azaz a részítélet meghozatala szempontjából jelentőséggel bíró tényállást hiánytalanul felderítette, arra alapított érdemi döntésével a Fővárosi Ítéltábla egyetértett, az ahhoz fűzött jogi indokolást azonban nem minden tekintetben osztotta, ezért azt a fellebbezésre tekintettel módosította és kiegészítette a következőkkel.

A régi Pp. 253. § (1) bekezdése értelmében a Fővárosi Ítéltáblának először abban a kérdésben kellett állást foglalnia, hogy indokoltnak mutatkozik-e az elsőfokú bíróság részítéletének a hatályon kívül helyezése, tekintve, hogy a másodlagos fellebbezési kérelem erre irányult.

Az I. rendű alperes kétségbe vonta, hogy az elsőfokú bíróság helyesen mérlegelte a bizonyítékokat, erre hivatkozással egyrészt kérte a mérlegelés során vétett hiba orvoslását és a részítélet megváltoztatását, másrészt annak hatályon kívül helyezését. Ez az érvelés rávilágít arra, hogy a mérlegelésre vonatkozó eljárási szabályok megsértése nem ad okot a hatályon kívül helyezésre, mivel a másodfokú bíróság nincsen elzárva a felülmérlegeléstől, így a bizonyítékok helytelen mérlegelésének a következményei a fellebbezési eljárás keretein belül is orvosolhatóak [rég. Pp. 239. §].

A másodfokú bíróság nincsen elzárva attól sem, hogy kiegészítse az elsőfokú bíróság ítéletének a jogi indokolását, feltéve, ha abból megállapíthatóak az érdemi döntés releváns indokai. Az elsőfokú bíróság részítéletének az indokolásából kitűnik, hogy milyen releváns indokon alapul az érdemi döntése, így a jogi indokolás kiegészítésével jelen jogerős ítélet kellően részletezett magyarázatot ad a keresetnek való helyt adás indokoltságára.

Az I. rendű alperes megalapozatlanul hivatkozott arra is, hogy sérült a tisztességes eljárás lefolytatásához fűződő joga, mivel az elsőfokú bíróság nem adott arra lehetőséget, hogy a perbeli szerződés uzsorássá minősítésével szemben védekezzen, és bejelentse az ezt cáfoló bizonyítási indítványait, holott ezt a semmisségi okot az elsőfokú bíróság észlelte. Erre a semmisségi okra a felperes valóban nem hivatkozott, annak fennállását az elsőfokú bíróság a felek által előadott és bizonyított tények alapján állapította meg, attól pedig az I. rendű alperes nem volt elzárva, hogy a releváns tényekre nyilatkozzon, és eleget tegyen az őt terhelő bizonyítási kötelezettségnek. Az elsőfokú bíróság több alkalommal kimerítően tájékoztatta az I. rendű alperest az őt terhelő bizonyítási kötelezettség tartalmáról, melynek ismeretében az I. rendű alperes a tárgyalás berekesztésére történő figyelmeztetés után nem indítványozott további bizonyítást. Az I. rendű alperes a fellebbezésben nem jelölt meg új bizonyítékot, ami azt jelenti: további bizonyítási indítványt nem azért nem terjesztett elő, mert az elsőfokú bíróság nem hívta fel a figyelmét a perbeli szerződés uzsorás jellegének a megállapíthatóságára, hanem azért, mert nem volt további bizonyítási indítványa. Mivel az I. rendű alperes eljárási jogai nem kerültek korlátozásra, a tisztességes eljárás követelménye nem szenvedett sérelmet.

Itt jegyzi meg a Fővárosi Ítéltábla, hogy a Kúria által irányított bírói gyakorlat szerint a bíróságnak akkor kell tájékoztatást adnia az általa észlelt semmisségi okról, ha a per tárgya a szerződés valamely jogkövetkezményének az érvényesítése. Jelen esetben azonban a kereset a szerződés semmisségén (illetve megtámadáson) alapuló érvénytelenségének a megállapítására irányult, így a felek által előadott és bizonyított tények keretei között a bíróság eltérhet a felek jogi érvelésétől, nincsen akadályozva abban, hogy olyan eltérő semmisségi ok alapján állapítsa meg szerződés érvénytelenségét, melyet a releváns tényállás alátámaszt. A perbeli szerződés uzsorás jellegének a megállapítására vonatkozó I. rendű alperesi ellenérvek, ezért az érdemi felülbírálat során jutnak jelentőséghez, de uzsorás jelleg észlelésére vonatkozó (szükségtelen) figyelmeztetés hiánya a

hatályon kívül helyezésre nem ad alapot.

A kifejtettek szerint a régi Pp. 252. § (2) és (3) bekezdéseinek az alkalmazása nem volt indokolt, ezért a Fővárosi Ítéltábla az ügy érdemében hozta meg a döntését.

A Fővárosi Ítéltábla előrebocsátja, hogy az elsőfokú bíróság nem a Polgári Törvénykönyv hatályba lépésével összefüggő átmeneti és egyéb rendelkezésekről szóló 2013. évi CLXXVII. törvény (Ptké.) rendelkezéseivel összhangban állapította meg a jogvita elbírálása során alkalmazandó jogot. A Ptké. 50. § (1) bekezdése értelmében - a törvény eltérő rendelkezés hiányában - a Ptk. hatályba lépésekor fennálló kötelekkel kapcsolatos, a Ptk. hatályba lépését követően keletkezett tényekre, megtett jognyilatkozatokra - ideértve az e tények, illetve jognyilatkozatok által keletkeztetett újabb köteleket is - a Ptk. hatályba lépése előtt hatályos jogszabályok rendelkezéseit kell alkalmazni.

Az élettársi kapcsolatot a Ptk. - ugyanúgy, ahogy a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (rég Ptk.) - kötelmi jogviszonynak tekinti, amely jogviszony már a Ptk. 2014. március 15-i hatályba lépését megelőzően fennállt a felperes és az I. rendű alperes között. A korábban létrejött élettársi kapcsolat megszűnésére, és ehhez kapcsolódóan a perbeli szerződés megkötésére a Ptk. hatályba lépése után került sor, de a felek között nem jött létre olyan, a Ptké. 50. § (2) bekezdésében szabályozott megállapodás, miszerint szerződésüket teljes egészében az új Ptk. hatálya alá helyezik. A felek közötti ún. „átnyúló” kötelemből, azaz az élettársi kapcsolatából eredő jogvitákat ezért a régi Ptk. rendelkezései alapján kell elbírálni.

A felperes jelen pert az élettársi vagyontársaság megosztásából eredő igényei érvényesítése iránt indította meg arra hivatkozással, hogy az élettársi vagyontársaság megszüntetésére valójában nem került sor. Igényei érvényesítésére azonban csak akkor nyílik lehetőség, ha az ezt akadályozó perbeli szerződés érvénytelensége megállapítható [rég Ptk. 239/A. § (1) bekezdés].

A perbeli megállapodás - az abban foglalt jognyilatkozatok tartalmánál fogva - azért minősül a régi Ptk. 198. § (1) bekezdésében meghatározott szerződésnek, mert az mindkét fél jogaira, illetve kötelezettségeire hatással van. Annak aláírásával azt juttatták kifejezésre, hogy a továbbiakban az élettársi vagyontársaság megosztásával kapcsolatban nem terheli őket kötelezettség, ezért ezen a jogcímen nem léphetnek fel követeléssel egymással szemben. Ez a jognyilatkozat azon a - megállapodásba belefoglalt - ténymegállapításon alapul, hogy a felek már megszüntették az élettársi vagyontársaságot azzal, hogy teljeskörűen elszámoltak egymással. A vagyontársaság megszüntetésének a módját és időpontját a szerződés nem részletezi, annak nyelvtani értelmezése (a múlt idő használata) arra utal, hogy a vagyontársaság megszüntetésére, illetve az elszámolásra korábban került sor, az elszámolás már a szerződés aláírása előtt megtörtént; ezzel a perbeli szerződés visszautalt egy másik korábbi megállapodásra. Ennek a létrejöttét a felperes következetesen tagadta azzal az előadásával, miszerint az I. rendű alperes csak hitegette, hogy kifizeti, de világossá vált előtte, hogy még a felajánlott 15. 000.000 forintot sem fogja teljesíteni, noha a követelése jóval meghaladta ezt az összeget.

Az I. rendű alperes sem tett olyan állítást, miszerint konszenzusra jutottak volna az élettársi vagyontársaság megosztását illetően, hiszen nem ismertette, hogy az erre vonatkozó megállapodásuknak mi volt a tartalma, az mikor és milyen módon jött létre. A becsatolt sms-váltásokból nem lehet olyan következtetést levonni, hogy a felperes és az I. rendű alperes között az elszámolás lényeges tartalmára kiterjedően egybehangzó, kölcsönös akaratnyilvánítás történt.

A régi Ptk. 205. § (1) bekezdése értelmében a szerződés a felek akaratának kölcsönös és egybehangzó kifejezésével jön létre, ehhez a (2) bekezdés szerint a lényeges, valamint a felek bármelyike által lényegesnek minősített kérdésekben való megállapodása szükséges. Erre a

szabályozásra figyelemmel a megállapodás létrejöttére vonatkozó tényeket az arra hivatkozó félnek kell előadnia és szükség esetén bizonyítania [régi Pp. 164. § (1) bekezdés].

A 2016. május 23-i megállapodásba foglalt kijelentés nem értékelhető a korábbi megállapodás létrejöttének a bizonyítékeként, hiszen az nem tartalmazza a megállapodás lényeges tartamára vonatkozó egybehangzó akaratnyilvánítást. Erre figyelemmel - a felperes tagadásával szemben - az I. rendű alperesnek kellett volna ismertetnie a korábbi megállapodásra vonatkozó tényeket, ennek körében azt, hogy mikor, milyen módon és milyen tartalommal állapodott meg a felperessel az élettársi vagyoni közösség megosztásáról; és a régi Pp. 164. § (1) bekezdése értelmében a bizonyítás is őt terhelte. Az I. rendű alperes azonban nem tett ilyen tartalmú tényállításokat, az elsőfokú eljárás során előadott védekezésében csupán azt az egyoldalú álláspontját ismertette, miszerint (ingóságban és készpénzben) nagyobb vagyoni részt juttatott a felperesnek, mint ami indokoltan járt volna neki. Ennél pontosabban nem jelölte meg a felperesnek juttatott vagyonelemeket és azok értékét, mint ahogy azt sem, hogy a felperes mikor és milyen formában (szóban, avagy írásban) juttatta kifejezésre, hogy a neki juttatott vagyonelemek elfogadásával az élettársi vagyoni közösség megosztása iránti igénye teljesült.

Az I. rendű alperes a fellebbezésben már azzal érvelt, hogy előzetes megállapodás alapján adta át a 34.000.000 forintot a felperesnek. A perbeli szerződés ennek az alátámasztására sem alkalmas, hiszen abban nincsen belefoglalva, hogy az aláírást követően az I. rendű alperesnek még fizetési kötelezettsége állna fenn. A szerződés aláírását megelőző sms-váltások sem tartalmaznak utalást a későbbi pénzátadásra, és az I. rendű alperes maga sem jelölte meg, hogy miként közölte a felperessel, miszerint a megállapodás aláírása után 34.000.000 forintot fog a részére átadni.

A korábbi szerződés létrejöttére és tartamára vonatkozó tényállítások nélkül értelemszerűen nem kerülhetett sor bizonyításra, hiszen a tényállítások hiánya azt jelenti: nem következtek be olyan történések, amelyek bizonyításra szorulnának. Az elsőfokú bíróság mindebből helyesen vonta le azt a következtetést, hogy a felek között nem jött létre megállapodás a vagyoni közösség megszüntetéséről és az ehhez kapcsolódó teljeskörű elszámolásról.

A kifejtettek szerint a perbeli szerződés valótlanul tartalmazza az élettársi vagyoni közösséget megszüntető megállapodás létrejöttét, így az abban foglalt jognyilatkozatok valóságtartalma megdőlt. Ez azt jelenti: mindketten - mind a felperes, mind az I. rendű alperes - a valóságtól eltérő, színlelt jognyilatkozatot tettek.

A felperes jobb tudása ellenére azért tett színlelt jognyilatkozatot, hogy ezzel elősegítse a testvére által megkötött adásvételi szerződés következményeinek az érvényesítését, azaz a testvére tulajdonszerzését. A felperesre nehezedő családi nyomás magyarázatot ad a valótlan tartalmú szerződés aláírására, hiszen a család mindenképpen biztosítani akarta testvérenek a tulajdonszerzését. Ezt a helyzetet a felperes kényszerként élhette meg annak ellenére, hogy az jogi szempontból nem minősül olyan lenyűgöző pszichés kényszerítésnek, amely lehetővé tenné a kényszerhelyzet megállapítását, és a szerződés régi Ptk. 210. § (4) bekezdésén alapuló megtámadását. A felperes testvére és az I. rendű alperes között ugyanis olyan, a felperestől független kötelmi jogviszony jött létre, melyhez kapcsolódóan a felperes testvére rendelkezett azokkal a jogi eszközökkel, melyekkel érvényt szerezhetett tulajdonjogi igényeinek.

A felperes szubjektív tudata azonban - a már kifejtettek szerint - befolyásolhatta őt annak vállalásában, hogy a valótlan tartalmú szerződést aláírja, mellyel lényegében ellenszolgáltatás nélkül lemondott az élettársi vagyonból őt megillető részről.

Az I. rendű alperes is tisztában volt azzal, hogy a perbeli szerződés aláírásával valótlan tartalmú jognyilatkozatot juttatott kifejezésre. Ezzel az volt a célja, hogy mentesüljön az élettársi

vagyonközösségből eredő kötelezettségei alól, amelyek általa sem vitatottan terhelték. Erre utal egyoldalú tényelődása, miszerint - saját számításai alapján - még 34.000.000 forint összegű készpénzfizetési kötelezettség terhelte. Az I. rendű alperesnek ez a célja nyilvánvalóan nem egyeztethető össze az általánosan elfogadott társadalmi normákkal, de ezt a célzatot a perbeli szerződésből nem lehet kiolvasni, annak felderítéséhez a felek közötti jogviszony további elemeit is értékelni kell; a felek perbeli szerződésbe foglalt jognyilatkozatai önmagukban nem vetik fel annak a gyanúját, hogy az I. rendű alperes által a szerződéssel elérni kívánt cél sérti a társadalmi normákat. Ennélfogva a szerződés tartalmából nem tűnik ki, hogy az nyilvánvalóan jóerkölcsbe ütközne, így nem állapítható meg a régi Ptk. 200. § (2) bekezdésén alapuló semmissége.

Annak viszont szükségszerűen le kell vonni a jogkövetkezményét, hogy a felek más-más céllal ugyan, de mindkettejük által tudottan tettek valótlan jognyilatkozatot, ezzel színlelve, hogy megosztották az élettársi vagyonközösséget, ezért ehhez kapcsolódóan nem léphetnek fel további követeléssel, és további kötelezettségek sem terhelik őket. Színlelt nyilatkozataik jogkövetkezményei között az a különbség, hogy a felperes jogai csorbultak, míg az I. rendű alperes kötelezettség alól szabadult. A jogkövetkezmények eltérése azonban nincs hatással arra, hogy mindkét szerződő fél tisztában volt jognyilatkozata valótlanágával, a kölcsönös színlelés egyikük előtt sem maradt rejtve, mint ahogy az sem, hogy a másik fél milyen okból tette meg a valótlan tartalmú jognyilatkozatot, így a színlelt jogkövetkezményei levonásának nem volt akadálya [rég Ptk. 207. § (5) bekezdés].

A jogkövetkezmények levonásakor figyelembe kell venni azt is, hogy a felperesnek nem volt olyan szándéka, hogy ellenszolgáltatás nélkül lemondjon az élettársi vagyonközösségből eredő követeléséről, és ezzel az I. rendű alperes is tisztában volt. Ez az akarathiba ugyancsak a szerződés színlelt voltát támasztja alá.

Minderre figyelemmel a színlelt jognyilatkozatokat tartalmazó szerződés semmisségét a Fővárosi Ítéltábla - az elsőfokú bíróságtól eltérően - a régi Ptk. 207. § (6) bekezdése alapján állapította meg. A régi Ptk. 234. § (1) bekezdése értelmében ez a semmisségi ok ugyancsak a szerződés érvénytelenségét vonja maga után, amit az elsőfokú bíróság részítéletének a rendelkező részében helytállóan megállapított.

Ugyanakkor a Fővárosi Ítéltábla abban egyetértett az I. rendű alperes érvelésével, hogy a feltárt tényállás nem ad alapot a perbeli szerződés uzsorás voltának a megállapítására. A részítélet meghozatalához ugyanis nem volt szükség az élettársi vagyonközösség megosztására irányuló további kereseti kérelmek szempontjából releváns tényállás megállapítására, így az eljárás e szakaszában megalapozottan nem vonható le olyan következtetés, hogy az I. rendű alperes feltűnően nagy előnyhöz jutott volna, ha a perbeli szerződés alkalmas lenne joghatások kifejtésére. A feltűnően nagy előny kikötésének a bizonytalansága önmagában kizárja a szerződés régi Ptk. 202. §-án alapuló uzsorás jellegének a megállapítását.

A kifejtettek szerint a perbeli szerződés érvényessége (érvénytelensége) szempontjából közömbös, hogy annak aláírását követően megtörtént-e az I. rendű alperes által állított készpénzáadás a felperes részére. A felek között ugyanis nem jött létre megállapodás az élettársi vagyonközösség megszüntetése tárgyában, így nyilvánvaló, hogy a nem létező szerződés teljesítése érdekében nem kerülhetett sor pénzáadásra. A pénzáadás I. rendű alperes által megjelölt jogcíme megalapozatlanságától függetlenül az elsőfokú bíróság a bizonyítékok helytálló értékelésével jutott arra a következtetésre, hogy a pénzáadás nem történt meg. Ennek tényét a felperes kifejezetten tagadta, míg a pénzáadás állítólagos helyszínén jelenlévő egyetlen tanú, a felperes testvére - a

felperessel egyezően - úgy nyilatkozott, hogy az I. rendű alperes kocsijában nem került sor pénzátadásra. A pénzátadás megtörténtének a tanúsítására az okiratszerkesztő ügyvédnek és az I. rendű alperes barátjának a vallomása sem volt alkalmas, hiszen egyikük sem állította, hogy látta a pénz átadását. Vallomásuk bizonyító erejét az is gyengíti, hogy az I. rendű alperes nem tett olyan tényelőadást, hogy az átadást megelőzően kivette a pénzt az elsötétített ablakú kocsijából. A meghallgatott tanúk vallomásából pedig hiányzott annak megjelölése, hogy hol látták az átlátszó műanyag szatyorban tárolt készpénzt.

Emellett az általános élettapasztalat is valószínűtlenné teszi, hogy a jelenlegi közbiztonsági viszonyok között ilyen nagyságrendű kifizetésre - ne átutalással, hanem - az I. rendű alperes által meghatározott körülmények között, az utcán, egy vendéglátóhely közelében parkoló gépkocsiban kerüljön sor. Mivel sem az I. rendű alperes által felajánlott bizonyítékok, sem a köztudomású tények nem támasztották alá a pénzátadás megtörténtét, ezért e tekintetben nem volt ok a felülmérlegelésre, és az elsőfokú bíróság által helyesen megállapított tényállás megváltoztatására.

Mindezekre figyelemmel a Fővárosi Ítéltábla a régi Pp. 253. § (2) bekezdése alapján az elsőfokú bíróság részítéletét - a jogi indokolás jelen részítéletben kifejtett módosításával és kiegészítésével - helybenhagyta.

A régi Pp. 78. § (1) bekezdése értelmében az eredménytelenül fellebbező I. rendű alperes köteles megfizetni a felperes részére a jogi képviselete ellátásával felmerült fellebbezési eljárási költségét. Ennek összegét a Fővárosi Ítéltábla a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (2) bekezdés b) pontja és az (5), (6) bekezdései alapján az ügyvédi tevékenység munka- és időigényességére figyelemmel mérlegeléssel állapította meg.

A már megfizetett fellebbezési eljárási illetéket ugyancsak a sikertelenül fellebbező I. rendű alperesnek kell viselnie.

Budapest, 2019. október 30.

. Sággy Mária s.k.
a tanács elnöke

Dr. Csordás Csilla s.k.
előadó bíró

Dr. Kincses Attila s.k.
bíró